

«Мій друг Борис Немцов»

Юлія Костюк

«Мій друг Борис Немцов»

Режисер Зося Родкевич
Оператори: Зося Родкевич,
Павло Костомаров,
Марія Павлова, Ксенія Єлян
Росія, Естонія, 2016

Кадри з документального фільму «Мій друг Борис Немцов». Режисер Зося Родкевич, 2016

У жовтні до дня народження відомого російського політика, державного діяча, одного з найбільш яскравих опозиційних політиків Бориса Немцова на екрани кінотеатрів вийшов документальний фільм-портрет «Мій друг Борис Немцов». Режисерка Зося Родкевич збирала матеріали до фільму впродовж трьох років, робота над монтажем почалася після трагічного вбивства Немцова у 2016 році в Москві на Великому Кам'яному мосту. Знімався він спочатку за завданням авторів документального проекту Олександра Расторгуєва і Павла Костомарова – як один із фільмів про російську опозицію, тому Зося їде з Немцовим в Ярославль спостерігати за виборчою кампанією політика. Матеріалу, який було зібрано за три роки, виявилось значно більше, ніж очікувалося. За словами режисерки, Немцов сам творив кіно, камера його любила, знімати Бориса було значно цікавіше, ніж інших політиків. «Життя саме підкидало нам кадри». Із більше ніж 100-годинного матеріалу режисерка змонтувала 73-хвилинний повнометражний фільм.

Зося знайомиться з політиком на вокзальній станції, вони одразу знаходять спільну мову. Своєю простотою, безпосередністю, щирістю Немцов моментально завойовує довіру дівчини. Зося сідає з Борисом в одне купе, усю ніч вони розмовляють про політику, філософію, жартують, виявляється, що й народилися обоє в один день. Слово за словом, жарт за жартом – так народжується дружба. Незважаючи на те, що втомлений розмовами Немцов засинає, камера не вимикається.

Зйомки тривають нон-стоп. Камера фіксує такі, на перший погляд, не зовсім потрібні моменти: Немцов їсть, розмовляє з дружиною, готується до політичного інтерв'ю, фліртує, розмовляє з гримерами. Саме завдяки таким кадрам ми можемо побачити Немцова як щирю, відкриту людину. Без будь-якого фальшу, награності, намагання постати перед світлом камери «з якомога кращого» боку. Все просто й невимушено. Зосі вдалося впритул підійти до свого героя, зробити інтимний портрет Немцова, показати не так полі-

тика, як живу людину з усіма її перевагами та недоліками. Режисерка звертає увагу не тільки на людські риси Немцова, а й не оминає політичної теми. У фільмі є вдалі кадри із протесту «Росія без Путіна». В одному з інтерв'ю Немцов говорить: «Є така частина людей, яка каже: "Жити стало краще" – і ставить крапку, а є ще частина, яка каже: "Жити стало краще, але противно". От я належу до тих, кому противно». Водночас бачимо глобальне бажання політика «розбудити всю Росію», з іншого боку – звичайне батьківське прагнення, щоб діти жили в кращій країні: «Я хочу, щоб мої діти не хотіли виїжджати з Росії». Значна частина фільму – це кадри передвиборчої кампанії. У розмовах з людьми Немцов завжди безпосередній і відкритий, і коли роздає перехожим «Гірку правду», і коли як передвиборчий агітатор розповідає ярославським пенсіонерам про інтернет.

Про Путіна Немцов з посмішкою скаже: «У мене інша життєва філософія: я його маю пережити». Але глядач знає, що ці слова не справдяться. Так зване відчуття провини, жаль за смерть Немцова прозвучить у діалозі батька й доньки на Марші пам'яті:

– Такі, як ми, мали захистити його.

– Хто ми?

– Ми, люди, які ходять на мітинги.

Останні кадри – знову вокзальна станція. Немцов сідає у потяг, який разом з ним віддаляється від камери на пероні, потім з'являється засмучене обличчя Яшина, що проводить поглядом друга. І наступний кадр – похорон. Несподівана зміна кадрів – це раптовість смерті Немцова для його рідних, друзів самої режисерки.

Зосі Родкевич вдалося створити інтимний портрет політика, показати Немцова «зблизька», не таким, яким звикли бачити його глядачі політичних передач, тут камера передала значно більше. В результаті ми бачимо фільм про надзвичайно оптимістичну, щирю людину – Бориса Немцова, який стає другом для кожного глядача.